

"נחשוך" ("TADORNE")

השם המלא של ספינת מעפילים זו היה "נחשוך הקסטל".

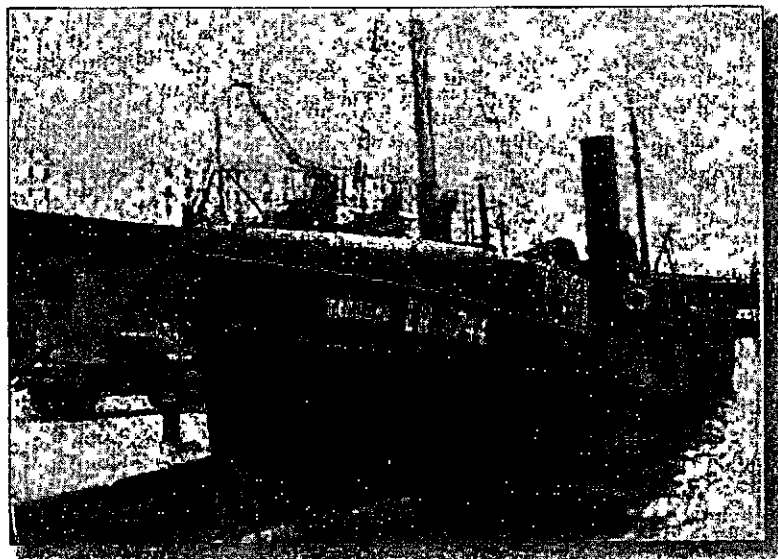
שימשה כספינת מכמורת (TRAWLER) לריג במרחקים. נבנתה בצרפת בשנת 1907, עשויה כרזל, בעלת מגוץ קיטור ותפוסה של 382 טון ברוטו, ומהירותה כ-7 קשר. הייתה כרגל צרפתי ובבעלות ראש קואופרטיב הרייגים המקומי. שמה המקורי היה "TADORNE". בתחילת 1948 נרכשה בלה רושל (LA ROCHELLE) על ידי אנשי המוסד לעלייה בצרפת, והוכשרה במקום לקליטת כ-550 מעפילים. לאחר סיום ההכנה עמדה הספינה להפליג למקום העלאת המעפילים, אך השלטונות הצרפתיים המקומיים עיכבו אותה וערכו בה חיפוש. בתאו של אחד המלווים נמצא אקרה והתעורר חשד שהספינה מיועדת להברחת נשק למחתרת בספרד. ניסיונות השבנוע שהספינה מיועדת כביכול להובלת סטען לאורך החוף, נכשלו. רב החובל ויל, יהודי צרפתי, אשר שיתף פעולה עם המוסד לעלייה, פנה אל מושל המחוז. התברר שמושל המחוז היה יהודי ושמו הידש, והוא ירע בדיוק מהי מטרת הספינה. "נחשוך" שוחררה והפליגה לבנדול (BANDOL), נמל בדרום צרפת בין טולון ומרסיי, לשם העלאת המעפילים.

עלו עליה 530 מעפילים והספינה הפליגה ללב ים. זמן קצר לאחר הפלגתה אירעה תקלה במנוע והיה הכרח להיכנס לנמל לתיקונים. הוחלט להעביר את המעפילים לספינת המעפילים "יחיעם", אשר עמדה להפליג מאיטליה. ב-12 במרס נפגשו הספינות ליד האי מונטה כריסטו (MONTECRISTO) (18° 01' E, 42° 20' N), בין איטליה וקורסיקה, נקשרו זו לזו, ובים שקט עברו המעפילים מ"נחשוך" ל"יחיעם".

"נחשוך" נכנסה לנמל בסטיה (BASTIA) שבקורסיקה, תוקנה וחזרה לבנדול לשם העלאת מעפילים. ב-14 באפריל 1948 הפליגה כאשר על סיפונה 550 מעפילים.

מפקד הספינה מטעם המוסד לעלייה היה איש פלי"ם, יוסף אלמוג. לצדו מלווה נוסף, שינקמן סמי, ועוד כמה מתנרבים. האלוטאי ("גדעוני") היה שלום בודשטיין. דב החובל ו-14 אנשי הצוות היו צרפתיים.

ב־22 באפריל הוחלט לקרוא לספינה על שם הקרב הקשה על ה"קסטל" במבצע "נחשון", המבצע לפריצת הדרך לירושלים במלחמת העצמאות, אשר התנהל בין ה־3 באפריל ל־15 באפריל 1948.

תקלות מנוע חוזרות ונשנות פקדו את הספינה במשך ההפלגה. ב־26 באפריל 1948 התקרבו אליה שתי משחתות בריטיות וליוו אותה עד למרחק של כ־30 מיל מהחוף. בשלב זה ניסו הבריטים להנחית עליה חיילים, אך נתקלו בהתנגדות נמרצת. הבריטים הצליחו להשתלט על הספינה לאחר שהשתמשו בסילוני מים וגז מרמיע. ב־28 באפריל 1948, 17 יום לפני סיום המנדט הבריטי בארץ ישראל, נגרדה הספינה לחיפה והמעפילים גורשו לקפריסין. "נחשון" הייתה ספינת המעפילים האחרונה אשר הפליגה מצרפת. לאחר קום המדינה חזרה הספינה לצרפת, ונמכרה שם לגריטה.

מקורות:

אהרוני ראובן: "מוטות תורן", עמ' 126-128.

ארכיון ההגנה: תיק: 14/263.

בוגנר נ.: "ספינות המרי" עמ' 278.

בראגינסקי י.: "עם חותר אל חוף", עמ' 389-393.

הדרי זאב וניה: "פליטים מנצחים אימפריה", עמ' 234, 485.

סרני ע.: "ספינות ללא רגל", עמ' 177.

SILVERSTONE P.H.: "OUR ONLY REFUGE OPEN THE GATES", p.38.

הוצאת ספרים
2005

ר/ח הלל ירקוני

ספינות מעפילים מ-א' עד ת'

גוונים

הצילומים לקוחים מאוסף מוזיאון ההעפלה וחיל הים בחיפה, אלא אם כן
מצוין אחרת

מסת"ב: 9-733-411-965-ISBN

©
תשס"ה
2005

כל הזכויות שמורות
להוצאה ולמחבר
תל-אביב, רח' בר-כוכבא 29
טל': 5283648

נסדד: "סדר צלם בע"מ" ת"א
דפוס: בני שאול